

VHL Nytt

INFORMASJON FRA VÅLERENGA HISTORIELAG

Nr. 5 FEBRUAR 1996

Medlemsmøte I VÅLERENGA BYDELSHUS

Hedmarksgate 2

MANDAG 26. FEBRUAR KL. 19.00

Erik Melvold kommer og forteller oss om Oslo på 1800-tallet. Gå ikke glipp av dette. Det blir ritt om plassene. Som vanlig får du kjøpt kaffe og vaffler. Du kan se bilder fra Vålerenga, og bli kjent med andre med samme interesse.

VELKOMMEN

Kontaktpersoner:

Kirsten Paaby	Islands gate 6	tlf.: 22 67 65 80
Johnny Vaaga	Kristoffer Robinsv. 50	tlf.: 22 21 05 49
Unni Granlund	Vålerenggt. 56	tlf.: 22 68 34 05
Bjørn Granlund	Vålerenggt. 56	tlf.: 22 68 34 05
Even Haugseth	Norderhovsgt. 20	Mobil tlf.: 90 18 02 90 tlf.: 22 57 01 66

Adresse:
Vålerenga Historielag Postboks 9405, Vålerenga, 0610 Oslo.
Postgirokonto: 0825 0617489

Vålerenga Prestegård Kulturskat eller Kråkeslott?

Vi står midt i en heftig debatt om fremtidig bruk av prestegården på Vålerenga. I den saks anledning kan det være på sin plass med en liten gjennomgang av forhistorien til bygningen slik den står i dag og menneskene som har bodd der.

Eiendommen er kjent så langt tilbake som år 1240, men først senere mot slutten av 1300-tallet får vi vite at den besettes av kirken. Noen beskrivelser av eventuelle bygninger fra denne tiden finnes ikke.

Efter reformasjonen og med den inndragning av kirkens eiendommer til fordel for kronen kom eiendommen tilbake under kirkelig administrasjon i 1590. Efter at Oslo ble flyttet og gitt navnet Christiania ble eiendommens areal redusert og overlagt omkringliggende eiendommer. På denne tiden gikk også eiendommen ut på

egent matrikelnummer. Fra 1720 årene og utover benyttes navnet Waaler-eng og det gamle Vålen navnet ser ut til å forsvinne.

Dagens bygning(er) fikk sin spede begynnelse antakelig en gang sent på 1700-tallet. Da Christianias biskop Christen Schmidt døde i 1804 etterlot han seg en ung enke, 26 år gammel Ingeborg Chatarina, født Birkenbusch. I 1806 giftet hun seg igjen med kjøpmann Lars Stensgaard og ut og ombyggningsperioden som skal gå fra midten av 1870-årene til 1880-tallet tar til. Bygningen slik den ser ut på bildet fra 1848 er en følge av påbygninger gjort av Lars Stensgaard. Han fikk kjøpt eiendommen i 1827 den bærer da navnet Vålerengen Hovedgård. Huset som ble enkesete for Ingeborg Chatarina var antagelig vesentlig mindre.

Gården overtas i 1852 av Stensgaards sønn, denne selger den så videre i 1863 til Salomonsen og en kompanjonskompanjons som dør kort etter. Salomonsen er eneier, og midt på 1870-tallet, mens utparseleringen og byggingen av trebyen Vålerengen pågår, bygges huset om til sitt nåværende utseende i sveitserstil. I lengderetningen legges ut med en værelsesbredd og to arker bygges vinkelrett på det utvidede hovedhuset.

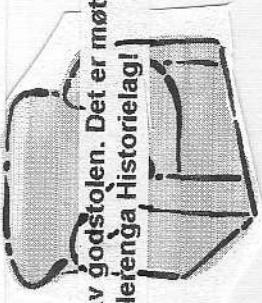
Mesteparten av bygningen blir således på to etasjer mot tidligere en etasje med et høyt loft. På bildet fra 1848 ser man en sidefløy mot øst som er revet etter at bildet er malt. Den mest opprinnelige delen av prestegården er delen nærmest kirken, der man ser deler som empirehuset Stensgaard fikk oppført. Salomonsen bygde et stort herskapshus ut av det gamle huset som ved overtakelsen i 1863 fortsatt kun bestod av et en etasjes hus. I 1897 kjøper Kristiania kommune det som er igjen av den engang så store eiendommen, nå 27 mål. Vålerengen kirke var egentlig forutsatt oppført på

etter. Salomonsen blir eneier, og midt på 1870-tallet, mens utparseleringen og byggingen pågår, bygges huset om til sitt nåværende utseende i sveitserstil. I lengderetningen legges ut med en værelsesbredd og to arker bygges vinkelrett på det utvidede hovedhuset.

Mesteparten av bygningen blir således på to etasjer mot tidligere en etasje med et høyt loft. På bildet fra 1848 ser man en sidefløy mot øst som er revet etter at bildet er malt. Den mest opprinnelige delen av prestegården er delen nærmest kirken, der man ser deler som empirehuset Stensgaard fikk oppført. Salomonsen bygde et stort herskapshus ut av det gamle huset som ved overtakelsen i 1863 fortsatt kun bestod av et en etasjes hus. I 1897 kjøper Kristiania kommune det som er igjen av den engang så store eiendommen, nå 27 mål. Vålerengen kirke var egentlig forutsatt oppført på

Galgjeberg, men etter at planene ble endret stod den ferdig høsten 1902 ved siden av Hovedgård som ble prestebolig. På tidlige fotografier av den nye kirken kan vi fortsatt se låven til gården som antas å ha blitt revet 1905-06 for å lage parkanlegget vi nå har. Det har vært utført mindre forandringer på huset senere, slik at helhetsinntrykket av bygningen i dag er heller kaotisk, litt empirehus mye sveitserhus og enkelt stilløse ikke hekt heldige forandringer i form av karmapper og løftede tak. Nå som Oslo Kommune er i ferd med å planlegge en utbedring av huset kunne det kanskje være på sin plass med en liten arkitektonisk opprydding.

Johnny Vaaga.

Ut av godstolen. Det er møte
i Vålerenga Historielag!